

DE KUNST VAN HET COMPOSTEREN

Natuurlijke compost op basis van groen, sediment én mest helpt om de bodem weer gezond te maken. Ton van der Lee van GroeiNatuurlijk! legt uit hoe het werkt.

De term *retro* staat voor ‘het teruggrijpen op producten en ontwerpen uit het verleden bij het ontwerpen van een nieuw product.’ Zo gezien is natuurlijke compost eigenlijk ook hartstikke retro. Ton van der Lee van adviesbureau GroeiNatuurlijk! werkt dagelijks met natuurlijke compost. Hij geeft er ook workshops over in binnen- en buitenland.

Het composteringsproces

Aan hem de vraag: *hoe werkt het proces?*

“In principe kun je met alle organische plantenresten composteren. Het is een biologisch proces dat zuurstof en water nodig heeft. Het startmengsel bestaat uit groenresten, sediment (bindingsplaats voor micro-organismen) en mest. Hoeveel mest je kunt gebruiken hangt af van de andere componenten. Belangrijkste factor in het proces is de verhouding tussen koolstof en stikstof, die moet bij aanvang rond de 30:1 liggen. Gedurende het proces schommelt het ideale vochtgehalte rond 55 procent.

Om het composteringsproces te kunnen sturen heb je een massabalans nodig, waarmee je de verhouding tussen de verschillende materialen optimaliseert. Het werken met een massabalans betekent wel een andere manier van werken voor de boer: die moet veel verder vooruitdenken. De vraag is immers: welke materialen komen op welk moment vrij?”

Wat is een goed mengsel om op het land te brengen?

“Vergeet het woord mengsel, want dat is niet van toepassing. De compostering start met een mengsel, maar gedurende het biologische omzettingsproces ontstaat er compost ofwel grond.”

Toepassingen

Waar wordt er met natuurlijke compost gewerkt?

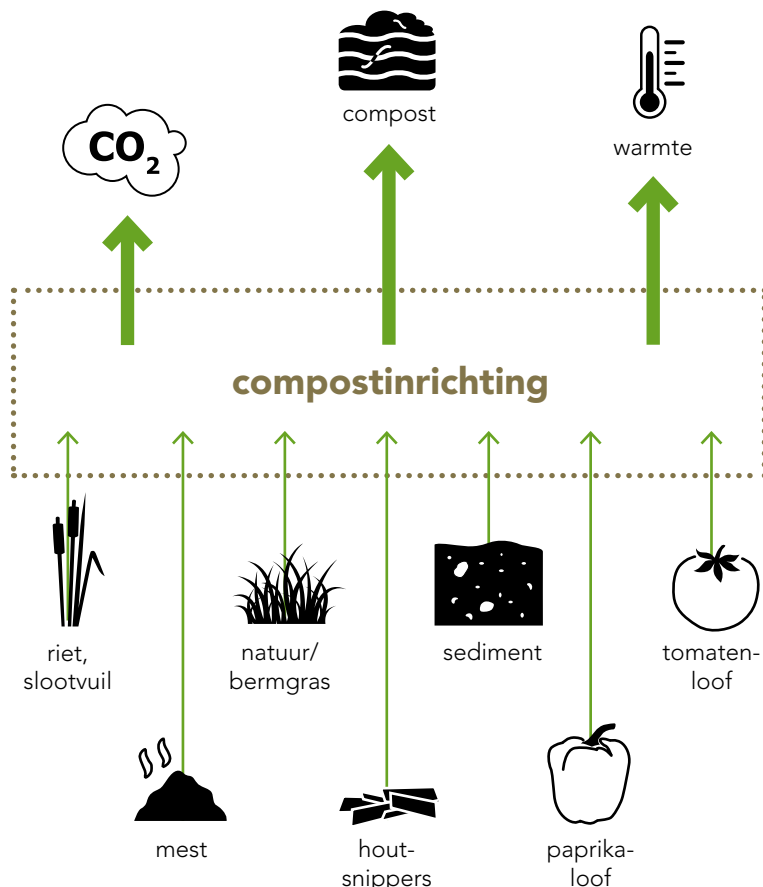
“Biologische bloembollentelers van NLG Holland, Bejo Zaden en een groot biologisch glastuinbouwbedrijf uit Limburg passen de doe-het-zelf-compostmethode al jaren succesvol toe. Met hun eigen natuurlijke

compost houden ze niet alleen hun bodem gezond, maar halen ze ook goede gewasopbrengsten en hebben ze minder last van ziektes en plagen.

Ook het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier is geïnteresseerd in natuurlijke compost. Logisch, want natuurlijke compost houdt wel vier keer het eigen gewicht aan water vast. Dat is gunstig in tijden van klimaatverandering. Maar het helpt ook om afspoeling van chemicaliën van het land naar de sloot te voorkomen. Toch zien we de meeste toepassingen in het buitenland. Vooral in Oostenrijk en in Oost-Europa maken boeren hun eigen natuurlijke compost. In Nederland is de situatie anders.”

Dilemma's

Voor de komst van de industriële landbouw – 40 jaar geleden – maakten ook veel Nederlandse boeren nog hun eigen natuurlijke compost. Daarvoor gebruikten ze toen ook mest.



Waarom gebeurt dit niet (meer) in Nederland?

“Door Nederlandse wetgeving mag je geen mest bij het composteringsproces gebruiken, want dan heet de uitkomst ook mest. Die regelgeving kwam er nadat sommige slimmeriken moedwillig mest mengden met compost om van hun mestoverschot af te komen. Door misbruik van de Compostregeling is er dus een krampachtige scheiding tussen mest en compost ontstaan. Een ander dilemma is dat boeren gewend zijn om met chemicaliën te werken. Werken aan een gezonde natuurlijke bodem is intensief, en vraagt om een andere denk- en werkwijze.”

Maar er zijn meer dilemma's. “In Nederland heeft composteren een andere betekenis gekregen sinds het gekoppeld is aan centrale grootschalige afvalverwerking. Afvalverwerkende bedrijven worden afgerekend op de hoeveelheid afval die ze verwerken, niet op de kwaliteit van de compost die ze al na drie weken afleveren. Die industriële compost bevat dan ook geen humus.

Als je echte compost wilt maken waar de boer wat aan heeft, zal het roer om moeten. Terug naar het natuurlijke kleinschalige proces, zonder grootschalig gesleep met materialen.” ∞

FEITEN

- A Projectlocatie**
Overwegend buitenland
 - B Eigen doelen en ambities**
'Kennisoverdracht over de productie van zo natuurlijk mogelijke compost als voeding voor een gezonde veerkrachtige bodem'
 - C Betrokken (keten)partners**
 - Adviesbureau GroeiNatuurlijk!
 - Compost-Systems (Oostenrijk)
 - NLG-Holland (coöperatie biologische bloembollen)
 - GroeiBalans
 - D Bijdrage aan de Transitie Agenda**
 - Actielijn 'Optimale verwaarding van biomassa en reststromen tot circulaire, biobased producten'
 - Actielijn 'Circulair en regeneratief gebruik van bodem en nutriënten'
- Relevante interventies
- Leren van buitenlandse (Oostenrijkse) wetgeving en controle (gedetailleerd)
 - (Internationale) kennisoverdracht over natuurlijk telen op basis van een gezonde bodem
 - CO₂-reductie door toepassing van ecologische processen